

Træk af Odense Valgmenigheds historie

OPTAKTEN

Skomageren [Ole Henrik Svane](#) fra Svendborg og især spillemanden og lægprædikanten [Kresten Madsen](#) fra Bregør nær Munkebo vandrede i slutningen af 1700-tallet nord og syd over Fyns østlige egne og holdt på deres vej mellem Svendborg og Kerteminde gudelige møder - de gjorde også ophold i Odense i forbindelse med torvedagene. Og som følge af deres ildfulde præk dannedes der snart i byen en kreds af gudeligt vakte.

Senere, da en af Grundtvigs disciple, den bedagede og meget belæste [Ludvig Helweg](#), blev kapellan ved Domkirken og samtidig tjenestegørende præst ved Gråbrødre Klosterkirke, samlede en del af de vakte fra Odense og omegnen sig omkring ham. I forbindelse med Ludvig Helwegs pensionering og ansættelsen af Emil Koch i hans sted, følte en del af menigheden sig husvild. *"Der manglede (i hans Forkyndelse) denne Hjertets befrugtende Overrissling fra Livets dybe Oplevelser med Gud og Mennesker. Hans Prædikener blev derved mere en Udredning af den Enkeltes Liv i Troen end en Fremhævelse af det centrale i Menighedens Fællesskab om Herrens Nådeomidler"*, skrev menighedens formand, skolebestyrer Peder Møller. Folk, som havde haft forbindelse med [Christen Kold](#) eller som havde kontakt til Morten Eskesens Friskole i Odense, brød derfor ud af Klostermenigheden og søgte i august 1883 at danne en Odense Valgmenighed.

Få dage efter, den 9. august, søgte Odense Valgmenighed anerkendelse som filial af eller anneks til valgmenigheden i Sdr. Nærrå, der havde Frederik Nygaard som præst.

[Morten Eskesen](#) fra Friskolen var i disse dage på ferie i England, og da han kom hjem, udbrød han: *"Hvad er det, I har lavet, mens jeg har været borte?"*. Imidlertid stillede han sig snart forstående til det, der var sket, og gik også med.

DE FØRSTE ÅR

De første tre år havde Odense Valgmenighed ikke egen kirke, men benyttede salen i [Højskolehjemmet](#) på hjørnet af Dronningensgade og Thorsgade som bedesal. Først i begyndelsen af 1886 købtes en grund, og den 19. december samme år blev kirken indviet. En ung pige bemærkede ved indvielsen, at der intet orgel var, dertil svarede hendes far, en ældre præst fra byen: *"Nej, min Datter. denne Menighed kan nok synge foruden, de synger alle med af Hjertens Lyst."*

Kirken, der dengang lå meget frit i byens udkant, er stadig menighedens samlingssted ved søndagens gudstjeneste. Nu har vi et stort orgel, men menigheden synger stadig med af hjertens lyst.

I slutningen af 1884 havde menigheden 51 medlemmer.

Den første snes år havde Odense og [Sdr. Nærrå valgmenigheder](#) fælles præst. Indtil 1897 betjente [Frederik Nygaard](#) dem begge, og efter Frederik Nygaards død valgtes [Johan Clausen](#) som efterfølger i begge menigheder.

Omkring 1905 enedes man i Odense og Sdr. Nærrå om, at hver kreds fik egen præst. Johan Clausens binding til Sdr. Nærrå løsnedes, og han blev præst for odenseanerne alene. "Barnet" Odense Valgmenighed havde efter 22 år nået skelsalder. Der var i slutningen af 1907 380 medlemmer, så man kunne nu også økonomisk stå på egne ben. I 1908 i 25-året for oprettelsen af Odense Valgmenighed var adskillelsen gennemført, og på selve 25-års dagen samledes 300 medlemmer efter endt gudstjeneste i Fyns Forsamlingshus til medbragt mad og kaffebord. Gennem alle årene har der været de næreste bånd og det bedste samarbejde mellem de to "brødre menigheder". Det er der stadig.

Men allerede i januar 1909 fik Odense Valgmenigheds præst Johan Clausen stilling som andenpræst ved Helligåndskirken i København.

DET NÆSTE SKIFTE

Johan Clausens flytning til København rystede menigheden, men præstekiftet løstes på bedste vis og [Ludvig Ingerslev](#) tog samme år over. Han var et opvakt, hurtigt hoved og havde et godt herredømme over sproget, og han var gennem 21 år til sin død vinteren 1930 Odense Valgmenighed en god præst.

Pastor Ingerslevs afløser blev [Edvard Pedersen](#), som var her i 11 år. I 1941 blev han kaldet til residerende kapellan ved Budolfi kirke i Ålborg og præst ved Gråbrødrehospitalen der. Pudsigt nok præcis det embede, Johan Clausen havde haft inden han blev præst i Odense Valgmenighed. Edvard Pedersen var far til et par af "drengene fra Budolfi", nogle meget unge modstandsfolk under 2. verdenskrig.

I 1941 blev så [Skat Rørdam Clausen](#), Johan Clausens søn, menighedens præst. Det var altså kendte folk, der flyttede ind i præsteembedet i Odense, og den nye præst kendte og erindrede fra sin barndom flere af menighedens medlemmer. Han vendte tilbage til sit barndomshjem og sin barndoms kirke.

Vi er nu fremme ved 2. verdenskrigs begyndelse, menigheden er vokset og har nu medlemmer fra mere end 25 forskellige kirkesogne uden for Odense, med rigtig mange medlemmer fra Stige og Bellinge. Professor P. G. Lindhardt har engang skrevet, at valgmenighederne især var dannet af gårdmænd, der havde fået en vis påvirkning fra højskolen. Det gælder i hvert fald ikke for Kerteminde og Odense. De to menigheder har meget tydeligt deres rødder i de gudelige vækkelser. De første medlemmer var for den helt dominerende dels vedkommende husmænd, karle, piger og småhåndværkere. Forøvrigt har den fælles rod i de gudeligt vakte kredse betydet, at modsætningsforholdet til Indre Mission aldrig har været så skarpt på Fyn som andre steder i landet.

OP TIL NUTIDEN

Besættelsestidens sidste år satte sit præg på Odense Valgmenighed. Den geografisk ret spredte kreds havde ikke let ved at samles i Odense, så menighedens præst, S. Rørdam Clausen, tog rundt, hvilket også var forbundet med store vanskeligheder.

I 1945 skiftede menigheden formand, den nyvalgte formand, Markvard Andersen, blev på posten til 1967, derefter kom Tage Lund-Larsen fra 1967 til 1973, så Hartvig Nielsen til 1976, derefter Sven Frederiksen til, hvor han efterfulgtes af den nuværende formand Palle Wagnsen.

Kirken, der i 1943 var blevet gennemgribende renoveret, krævede ikke de store investeringer et stykke tid. Kirketjenerparret Svane skænkede et sølvfad til døbefonten. Omkring 1960 kom der ønsker om at udskifte de gamle vinduer med jernrammer - af nogle kaldt staldvinduerne - der blev samlet penge ind, og takket være indsamlingen og en stor pengegave fra et ægtepar i menigheden blev det muligt at få andre vinduer i kirken, bly vinduer med svagt farvede ruder, og i koret glasmosaikker, tegnet af Johan Thomas Skovgaard, forestillende Påskens begivenheder fra Skærtorsdag til Påskemorgen. Der blev også råd til 4 nye lysekroner så kirkerummet fik et festligere præg. Nogle år senere fik kirken en ny kirkeklokke, og der blev installeret automatisk ringning.

Kirkesangeren, M. Skriver, døde i 1964 efter 40 års tjeneste og blev efterfulgt af Kaj Faueryby, der ligesom M. Skriver havde været det, var leder af Odense Friskole.

I 1968 ønskede S. Rørdam-Clausen efter 50 års præstegering, heraf de 27 i Odense, at holde op. Efter nogle sonderinger blev Odense Valgmenighed og valgmenighedspræst [Sv. Aa. Kampp](#), Kjellerup, enige om, at Kampp skulle være Rørdam-Clausens efterfølger.

Da Rørdam-Clausen havde boet i eget hus, havde præstegården bag kirken i mange år været lejet ud. Beliggenheden ud til en efterhånden meget befærdet gade, hvor der var planer om yderligere udvidelser, gjorde, at man besluttede at sælge den gamle præstegård og købe en anden. Odense Kommune købte den gamle, og menigheden købte en rummelig villa på Finsens Alle. Det er et meget roligere kvarter, men ret langt fra kirken, hvad nogle syntes var uheldigt. Finsens Alle 25 er stadig [Valgmenighedens præstebolig](#).

I forbindelse med præsteskitet blev der ændret ved den gamle ordning med forskellige kredse som præsten kom ud til, i stedet tilstræbtes et større fællesskab i hele menigheden. Juleaften 1969 kom menigheden til en mørk og lukket kirke, kirketjener Svane, der havde arbejdet trofast i 40 år, var sunket død om på vej til kirke.

I løbet af 70-erne fik kirken en ny døbefont, skænket af en enkelt familie, og der blev sat nye yderdøre i kirken.

1984 blev Sv. Aa. Kampp ramt af en hjerneblødning, i lang tid håbede man på, at han ville kunne genoptage sit arbejde, og gudstjenester og kirkelige handlinger blev varetaget af forskellige præster. Mange frygtede, at menigheden ville smuldre i tiden uden fast præst, men det modsatte skete, man sluttede op om gudstjenesten. Efter ret langt tids usikkerhed afklaredes situationen, man måtte finde en anden præst. Det blev daværende valgmenighedspræst i Kerteminde, [Bjørn Krab-Johansen](#), der flyttede til Odense Valgmenighed i 1985.

Valgmenigheden havde i mange år benyttet Fyens Forsamlingshus, der lå lige overfor kirken, til mødelokale, så da bygningen blev solgt og indrettet til andet brug, savnedes et mødelokale. Da kirken ligger i domsognet kunne man benytte Skt. Knuds Salen ved domkirken, det er et udmærket lokale, men afstanden bevirkede, at det var vanskeligt at bruge i forbindelse med gudstjenester og andet, der foregik i kirken.

Der blev tænkt og tegnet meget, og i 1991 gik man i gang med et byggeri, tegnet af arkitekt Kr. Isager. Der blev bygget 2 buede fløje på kirken. Det gav et lille mødelokale, et præsteværelse, toiletter, køkken og depot. Samtidig blev pladsen ud mod gaden meget smukkere. Kirkens bænke blev skiftet ud med stole. Der blev anskaffet borde og installeret et forhæng, som kan sænkes ned, så koret adskilles fra skibet. Så kan skibet anvendes som mødelokale. Kirkerummets bagvæg blev udsmykket med malerier, malet af Lotte Aunkilde. De nye fløjes gavle blev udvendig afsluttet med 2 store [granitskulpturer](#) af Claus Ørntoft. Byggeriet har fået Odens Bys plakette for smukt byggeri.

At menigheden har fået sit eget mødelokale har bevirket, at mange nye tiltag har kunnet sættes i værk.

I 1998 ønskede Bjørn Krab-Johansen at gå på pension som præst, og han blev afløst af menighedens nuværende præst, [Hasse N. Jørgensen](#), der kom fra Agård Frimenighed. Netop nu - i 2002 - er det besluttet, at der skal anskaffes et nyt orgel, og forberedelserne er gået i gang.

Sammensat af artikler af Bjørn Krab-Johansen og Holger Mejlbjerg.